

Kan man dokumentere den sociale praksis og stadig have øje for de individuelle forskelle? Ja!

Den første udgave af Det Sociale Indikatorprogram (SIP) for botilbud til personer med autisme er blevet afprøvet på nogle botilbud. Og de første erfaringer vidner om positiv holdning til dokumentation.

Af Lise Marie Udsen, SIP-sekretariatet,
Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland.

Vi skal måle på det rigtige

En af faldgruberne, når man skal dokumentere den sociale praksis er, at man kommer til at fokusere på det forkerte – at man kommer til at fokusere på det, der er nemmest at måle. International forskning peger på, at dokumentation på socialområdet nemt kommer

til at dreje sig om den umiddelbart målbare del, nemlig antal timer brugt på det og det, antal magtanvendelser, sygefraværet blandt medarbejderne, osv. Det siger dog ikke nødvendigvis noget om, hvorvidt man opnår et godt resultat af sin indsats eller ej – altså om man opfylder det overordnede formål, der er opsat for den sociale indsats.

Hvis det da er det, man er interesseret i at måle på. Det er vi i De Sociale Indikatorprogrammer.

Det handler om livskvalitet

Det overordnede formål med den sociale indsats på botilbud er ifølge serviceloven at forbedre livskvali-

teten for de borgere, der bor på botilbuddet. I forhold til dokumentation betyder det kort sagt, at hvis man skal dokumentere den sociale indsats, så skal man måle på livskvaliteten for de borgere, som modtager den sociale indsats.

Hvordan måler man livskvalitet?

Livskvalitet kan imidlertid være et temmelig luftigt begreb, så hvordan kan man overhovedet måle det? Det er der mange, der har forsket i, især internationalt. Og der er bred enighed om, at der er nogle bestemte "livsområder", der potentielt kan have betydning for en persons livskvalitet. Betegnelserne for de enkelte livsområder kan variere lidt, men uanset betegnelse er det samme grundlæggende tanke – at det, der kan betyde noget for, om en person (med eller uden handicap) føler livskvalitet, er:

- Det fysiske velvære
- Det mentale velvære
- Det åndelige velvære
- De fysiske rammer
- De sociale relationer
- Integrationen i samfundet

- De praktiske færdigheder
- Fritid og fornøjelse
- Den personlige udvikling

Flere vil nok kunne nikke genkendende til, at livskvalitet må være noget med, "hvor tilfreds man er med livet". Men udover at omhandle tilfredshed med livet eller forskellige områder af livet, så er det i måling af livskvalitet helt afgørende at tage højde for, at det, der betyder livskvalitet for én person, måske slet ikke bidrager til livskvaliteten for en anden. Derfor er det i måling af livskvalitet afgørende at spørge om, hvad der betyder noget for den enkelte, og samtidig spørge om, hvor tilfreds personen er. Livskvaliteten afhænger så af graden af tilfredshed – vel at mærke på de områder, der betyder noget for den enkelte.

Livskvalitet og SIP

Udgangspunktet for SIP for botilbud til personer med autisme spektrum forstyrrelse er netop, at vi vil udvikle et dokumentationsredskab, som kan give en pejling på resultaterne af arbejdet på botilbuddene. Det vil sige arbejdet med at

øge livskvaliteten for personer med autisme spektrum forstyrrelse (og eventuelle tillægsdiagnoser).

Tilgangen i SIP er, at vi måler på vilkårene for den faglige indsats på botilbuddene på det, der sker under opholdet på botilbuddet (udførelsen af den faglige indsats) og på resultaterne af indsatsen. Vi er altså ikke kun interesseret i at få dokumentation om resultaterne af indsatsen, men også i at vide, hvordan resultaterne er opstået – under hvilke betingelser og med hvilken indsats. Det er det, der adskiller SIP fra ren effektmåling.

Hvad siger de første praksiserfaringer?

I løbet af marts og april har tre botilbud haft den første udgave af SIP til afprøvning. Botilbuddene skulle prøve at udfylde skemaer for nogle få borgere som en del af eller optakt til deres årlige statusmøde. På baggrund af de første erfaringer bliver skemaerne og organiseringen omkring indsamlingen af dokumentationen revideret. Bl.a. har det vist sig, at det er muligt at justere på nogle af spørgsmålene i

Derfor er det i måling af livskvalitet afgørende at spørge om, hvad der betyder noget for den enkelte, og samtidig spørge om, hvor tilfreds personen er.

Erfaringerne viser helt overordnet, at dokumentation af indsatsen giver rigtig god anledning til fornyet refleksion blandt medarbejderne.

skemaet, så de går endnu tættere på livskvaliteten for de borgere, der bor på botilbuddene. Her følger et overblik over botilbuddenes erfaringer med den første afprøvning af SIP. Erfaringerne er ikke kun relevante i SIP-sammenhæng.

Systematikken skaber rum til fornyet refleksion

Erfaringerne viser helt overordnet, at dokumentation af indsatsen giver rigtig god anledning til fornyet refleksion blandt medarbejderne. Det er blevet oplevet som sundt for personalegrupperne at få rum og en systematik til at nå hele vejen rundt om en borger, for i dagligdagen kan det måske være svært at undgå at fokusere på nogle bestemte sider. På et af botilbuddene var reaktionen på afprøvningen af dokumentationsredskabet, at "det gav en helt anden pædagogisk refleksion i forhold til den enkelte bruger".

Inddragelse af borgeren selv giver ny indsigt

Medarbejderne har oplevet det som god læring at inddrage borgerne selv i dokumentationen af den ind-

sats, som de modtager på botilbuddet. Men det var samtidig en udfordring. "Når beboerne skulle svare på spørgsmål, var det en øvelse for os som medarbejdere at forholde os neutrale og anerkende det, de sagde, selvom vi måske har set noget andet. Det var rigtig sundt for os at høre, hvordan de ser sig selv – deres eget billede. Det tænker vi er noget, som man kan bruge i samtalerne med beboeren efterfølgende. Det var rigtig sund læring. Og det var en god etik, at beboerne selv blev inddraget. Den ide kunne vi godt lide".

Giv plads til lokalt spillerum

Derudover er det vigtigt, at der i forhold til inddragelse af borgerne på botilbuddet er spillerum til, at inddragelsen kan foregå, så den er tilpasset den enkelte borger. Det vil sige, at medarbejderne på det pågældende botilbud har frihed til at formulere spørgsmål, så de er tilpasset den enkelte borgers sprog og referenceramme. Og ikke mindst, at samtalen med borgeren kan tilrettelægges individuelt, alt efter hvordan borgeren føler sig bedst tilpas.

Del den indsamlede viden

Flere af botilbuddene har haft gode erfaringer med at informere hele personalegruppen – både i forhold til igangsætning af dokumentationsarbejdet, men også som opfølgning på de indsamlede oplysninger. De fortalte, at det var en god måde til at styrke den samlede viden i personalegruppen, f.eks. ved at tage det op på et personalemøde.

Organiseringen af dataindsamlingen har stor betydning

Udfordringerne i at dokumentere ligger for en stor del i selve den praktiske organisering af indsamlingen af oplysninger. Det har f.eks. vist sig at kunne være en barriere, at ikke alle medarbejdere er fortrolige med at bruge en computer. Samtidig var det tydeligt, at tidsforbruget på dokumentationsarbejdet faldt, jo flere gange medarbejderne 'havde det i hænderne'. Derfor vil oplysningerne i SIP fremover fortrinsvis blive indsamlet gennem nøglepersoner på botilbuddene, som bliver uddannede til at varetage den opgave.

Tag del i ansvaret for relevant dokumentation

De første erfaringer med SIP har også vist, at medarbejderne på de botilbud, der deltog i den første afprøvning, var positivt indstillede over for at dokumentere deres indsats. Det sociale område bliver ellers nogle gange skudt i skoene, at medarbejderne her ikke går ind for dokumentation og forsøg på at måle den faglige indsats. At det skulle være tilfældet, er i hvert fald ikke blevet bekræftet her. Tværtimod.

En positiv indstilling vil ofte hænge sammen med, om dokumentationsmaterialet opleves som relevant. Derfor er det også vigtigt, at de, der arbejder inden for det sociale område, selv er med til at skabe gode rammer for dokumentation og selv er med til at støtte op om dokumentation af deres arbejde. Hvis ikke, så er der nemlig stor risiko for – som der tidligere er set flere eksempler på – at andre faggrupper udvælger nogle kvalitetsmål, som ikke rammer det, der er

fagligt relevant. Dette kan resultere i dokumentation, som ikke indfanger det egentlige resultat af den indsats, der ydes i den sociale praksis. Heri ligger således en opfordring til, at udøverne af den sociale praksis selv tager tæten i forhold til dokumentation af den sociale praksis.

SIP er en del af Dansk kvalitetsmodel på det sociale område

Mange personer, der er beskæftiget inden for det sociale område, har en fornemmelse af, at der er gang i mange kvalitetsprojekter på samme tid. Det kan der være noget om, men nogle af projekterne hænger sammen. Det er tilfældet for Dansk kvalitetsmodel på det sociale område og SIP. SIP kan anvendes som et selvstændigt dokumentationsredskab til resultatmåling, men er samtidig et delprojekt under kvalitetsmodellen.

I april blev de seks standarder, som har været under udvikling siden ef-

tersommeren 2008, godkendt. De er nu klar til at blive implementeret i de fem regioner og de kommuner, som også deltager i kvalitetsmodellen.

Kvalitetsmodellen tager udgangspunkt i en forventning om, at øget fokus på områderne for standarderne vil medvirke til at højne kvaliteten i den sociale praksis. Dette fokus sættes gennem kvalitetsmål for nogle udvalgte arbejdsprocesser. Hvor SIP måler på resultatet af den faglige indsats på brugerniveau, måler kvalitetsmodellen på, om nogle bestemte arbejdsprocesser på institutioner og botilbud er systematiserede. Derfor er det vigtigt sideløbende med implementeringen af standarderne også at måle på resultaterne af den faglige indsats, så det er muligt at følge, om der rent faktisk sker et fagligt løft i takt med, at arbejdet med standarderne skrider frem. Kort sagt, det er vigtigt at følge resultaterne af den faglige indsats – sådan som SIP gør. 🚀

Vil du gerne vide mere?

For mere information om De Sociale Indikatorprogrammer eller Dansk kvalitetsmodel på det sociale område kan du kontakte Center for Kvalitetsudvikling på tlf.nr. 8728 4911 eller center.kvalitetsudvikling@stab.rm.dk.

Du kan også læse mere på www.sip.dk eller www.socialkvalitetsmodel.dk.